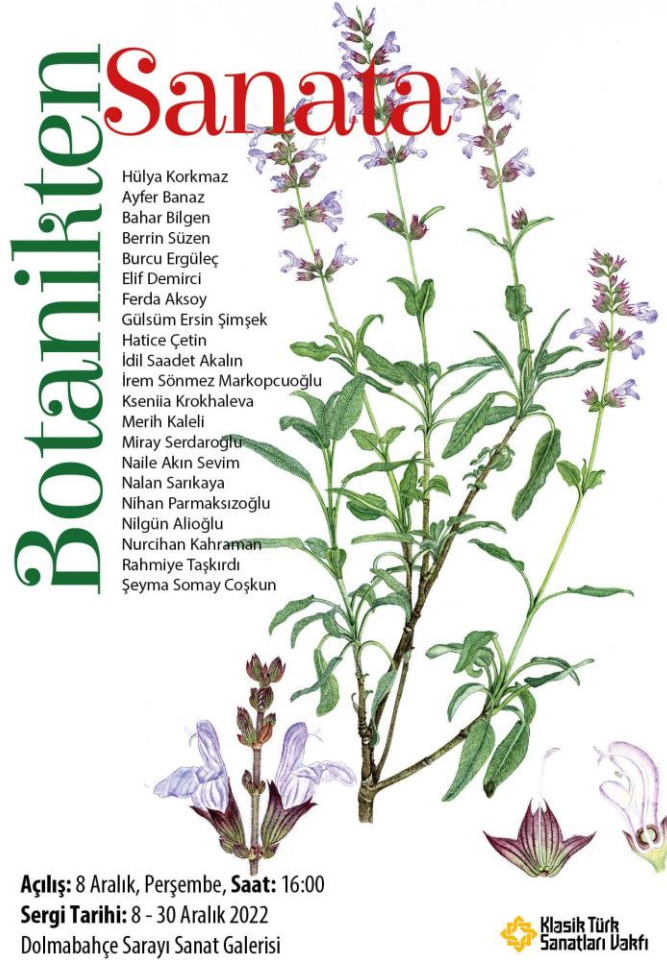

Botanikten Sanata Sergisi, Bahar Bilgen ile Röportaj – Rengigül Yaltırık Ural

Bu ay İstanbul yine güzel bir sergi ile buluşuyor. Tüm ay doğaya, sanata tutkun kişiler, vakitleri olduğunda izleyebilir.

1961 yılında Royal Botanic Garden Edinburgh'ta yazılmaya başlanan "Flora of Turkey" projesine ilk Türk bilim adamı olarak seçilen babam ile başlayan 1964'teki Edinburgh'taki ilkokulum ve sonrasındaki eğitim hayatım boyunca ve tabii öncesinden beri botanik, orman botaniği, çizimleriyle haşır neşir olduğum için, okullardaki resim derslerinde bu konuyu da işlemek, Lâtincelerine çocuk yaştan aşına olmak faydalı olabilir diye düşünmüşümdür hep. Parklardaki ağaç ve bitkilerin Türkçe ve Lâtinçe isimleri ile oyunlar oynayan çocuklar düşlemişimdir.

Bahar Bilgen Hanım ile yazılı röportajımıza geçmeden önce tanıtımını okuyalım isterim:

Botanikten Sanata

Hülya Korkmaz
Ayfer Banaz
Bahar Bilgen
Berrin Süzen
Burcu Ergüleç
Elif Demirci
Ferda Aksoy
Gülsüm Ersin Şimşek
Hatice Çetin
İdil Saadet Akalın
İrem Sönmez Markopcuoğlu
Kseniia Krokhalava
Merih Kaleli
Miray Serdaroğlu
Naile Akın Sevim
Nalan Sarıkaya
Nihan Parmaksızoğlu
Nilgün Alioğlu
Nurcihan Kahraman
Rahmiye Taşkırđı
Şeyma Somay Coşkun

Açılış: 8 Aralık, Perşembe, **Saat:** 16:00
Sergi Tarihi: 8 - 30 Aralık 2022
Dolmabahçe Sarayı Sanat Galerisi

Klasik Türk Sanatları Vakfı

"8-30 Aralık tarihleri arasında gerçekleşecek "BOTANİKTEN SANATA" isimli tıbbi ve aromatik bitkilerin gerçekçi ve bilimsel yöntemlerle resmedildiği sergimizde sizleri aramızdan görmekten mutluluk duyarız.

Yer: Milli Saraylar, Saray Koleksiyonları Müzesi, Beşiktaş
Açılış Kokteyli: 8 Aralık Perşembe, 16.00

Türkiye’de bitki ressamlığının öncülerinden olan Hülya Korkmaz’ın danışmanlığında yürütülen “[Bilimsel Sanat Projeleri](#)” 21 bitki ressamı tarafından, 80’i aşkın tıbbi ve aromatik bitki, en ince detaylarına kadar bilimsel yöntemlerle gerçekçi bir şekilde resmedildi. Doğal şifanın özü olan tıbbi ve aromatik bitkilerin morfolojisi, ayırt edici özellikleri ve zengin renk çeşitliliği ressamların fırçalarında hayat buldu.

Zeytinburnu Tıbbi Bitkiler Bahçesi’ndeki canlı örneklerin referans alındığı ve 3 yıldan uzun bir sürede tamamlanan bu çalışmalar, son yıllarda bitki ressamlığı üzerine ülkemizde yapılan en geniş kapsamlı sergiyi doğa ve sanat severler ile buluşturuyor.”

Sevgili Bahar Hanım, sergiyi okurlarımıza biraz daha detaylı aktarabilir misiniz lütfen?

Bilimsel Bitki Çizimi; bitkilerin canlı örnekleri referans alınarak, morfolojisinin ve ayırt edici özelliklerinin uygun ölçekte, zengin renk çeşitliliği ile ressamların fırçalarında hayat bulmasıdır. Üç yıldan uzun süren çalışmalarımızda Zeytinburnu Tıbbi Bitkiler Bahçesi’ndeki canlı örnekleri referans aldık.

Sergimiz, bilimsel bitki çizimini ayrı bir sanat dalı olarak topluma tanıtmayı, bitkilere bakışımızı derinleştirmeyi ve detaylarda düşündürmeyi amaçlamaktadır. Bunun için canlı örnekleri yerinde fotoğraflayıp, eskizlerini çalışıp, gerektiğinde örnek alarak resmedip çalıştığımız bitkileri, Zeytinburnu Tıbbi Bitkileri Bahçesi’nden seçerek çalıştık.

Sergide eserleri olan Bilimsel Bitki Ressamları, başta eğitimimiz Hülya Korkmaz olmak üzere alfabetik sırayla; Ayfer Banaz, Bahar Bilgen, Berrin Süzen, Burcu Ergüleç, Elif Demirci, Ferda Aksoy, Gülsüm Ersin Şimşek, Hatice Çetin, İdil Saadet Akalın, İrem Sönmez Markopcuoğlu, Kseniia Krokhaleva, Merih Kaleli, Miray Serdaroğlu, Naile Akın Sevim, Nalan Sarıkaya, Nihan Parmaksızoğlu, Nilgün Alioğlu, Nurcihan Kahraman, Rahmiye Taşkırda, Şeyma Somay Coşkun.

Her birimizin mesleği farklı. Tıp doktoru, resim öğretmeni, eczacı, yazılım uzmanı, inşaat mühendisi, ana okul öğretmeni, mimar, kimyager, endüstri mühendisi, kaptan, tekstilci, banka emeklisi. Güzel Sanatlar Akademisi mezunu gibi son derece farklı mesleklerden bitkilere gönül vermiş bir ressam grubuyuz. Gönül verdiğimiz bitkileri çalışırken birbirimizin bitkilerine de sıklıkla hayran oluyoruz. Bitkileri çizerken çözdükçe heyecanlanıyor, daha şevkle sarılıyoruz çizimlerimize .

Klasik Türk Sanatları Vakfı’ndan biraz bilgi sahibi olalım lütfen.

Dünya sanatları içinde önemini uzun yıllardır sürdüren, Klasik Türk Sanatları olduğu gibi korunarak, yeni gelişmeler ile teknik ve estetik değerler doğrultusunda gelişimini sürdürmesi, değişen dünya koşullarının bir gereği olarak görülmüş ve Klasik Türk Sanatları Vakfı bu amaçla 2007 de kurulmuş. Hat, tezhip, minyatür, ebru, cilt, çini, kalemişi, sedef kakma, kati gibi konularda sanatı korurken, az sayıdaki ustalar ile bu konuda yetişmiş sanatçıların sayısını arttırarak sürdürülebilirlik sağlamak vakfın

başlıca amacı olmuş. Vakıf, Üsküdar İmrahor semtindeki Üsküdar Mevlevihanesi'nde çalışmalarını sürdürmekte.

Klasik Türk Sanatları ile Bilimsel Bitki Çizimi ilişkisini, tarihçelerine de atıfta bulunarak özetle neler aktarabilirsiniz Değerli Bahar Hanım?

Klasik Türk Sanatları kapsamında yer alan çinide, minyatürde, tezhipte ve ebruda, bitki motifleri stilize veya yarı stilize uygulanır. Stilizasyonu doğru yapabilmek için bitkinin anatomik yapısını bilmek gerekir. Bu nedenle Klasik Türk Sanatları Vakfı, 2010 yılında, önce klasik sanatlara yardımcı bir branş olarak Bilimsel Bitki Çizimi derslerini açmıştır. Daha sonra başlı başına önemli bir içeriği olduğu görülerek Vakfın ana branşları içinde yer aldı. Osmanlı Türklerinde 18. yüzyılda natüralist üslup ortaya çıktığında hangi bitkiye ait olduğu anlaşılan resimler görülmeye başlanmış. O dönemde eserleri görülen Ali Üsküdarî'nin resimlerindeki bitkiler, yarı stilize edilen çizimler olmuş.

Türkiye Cumhuriyeti'ni çağdaş uygarlık düzeyine yükseltmek için, Mustafa Kemal Atatürk'ün öngörmüş olduğu reformlar içinde yer alan 1933 Üniversite Reformu sonrasında ülkemize gelen Alman öğretim üyeleri arasında yer alan botanikçiler ve bunların başında yer alan Ord. Prof. Dr. Alfred Heilbronn bitki resimleme çalışmalarını desteklemeye başlar. Asistanı olan Prof. Dr. Nebahat Yakar gibi öncü araştırmacılar ile resimli atlas kitapları ortaya koyar. Tez konularının resimli levhalarını yaparlar. İstanbul çevresinden ve Anadolu'nun çeşitli bölgelerinden gelen bitkiler, İstanbul'daki Fen Fakültesi içinde yer alan Botanik Bahçesi'ne getirilir. Böylece 1940-1960 yılları arasında "Renkli Türkiye Bitkileri Atlası" Prof. Dr. Nebahat Yakar 'ın renkli levhaları ile 1966 yılında İstanbul Üniversitesi Yayınları'ndan basılır. Bu konudaki ilk kitabımız. Nebahat Yakar, Bitki Morfolojisi Bilim dalının kurucularının önde geleni ve duayeni olarak ülke çapında tanınır. Daha sonra Sayın Erdal İnönü'nün girişimleriyle 2004 yılında kitabın ikinci baskısı Bûke Kitapları'ndan yayınlanır.

Uzun yıllar, büyük bir yüzde ile üniversite çerçevesindeki akademik çalışmalarında devam eden gerçekçi, bilimsel çizimler 2004 yılında, isabetli ve büyük bir öngörü ile topluma kazandırılmak üzere ilk adımlar atılır.

Sayın Ali Nihat Gökyiğit Vakfı himayesinde, İngiltere Kew Kraliyet Botanik Bahçesi bitki ressamlarından Ms. Christabel King davet edilerek, temel, geliştirme ve maharet "Bitki Resim (İllüstrasyon)" kursları 2004-2005'de Boğaziçi Üniversitesi'nde başlar. 1995 yılında Sayın Gökyiğit tarafından eşi Nezahat Gökyiğit adına Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi (NGBB) kurulur. 2007 yılında NGBB İstanbul ve Royal Botanic Garden Edinburgh (RBGE) arasında ortaklaşa "Darwin Initiative Projesi" kapsamında, RBGE bitki ressamlarıyla birlikte çalışmak üzere ressamlarımızı davet eder.

Bu arada Mayıs – Haziran 2006'da NGBB'nin kıymetli müdürü Prof. Dr. Adil Güner, NGBB danışmanı Margaret Johnson, Doğu Karadeniz ve Doğu Anadolu Bölgesi Soğanlı Bitki Araştırma turu başlatır . Bu tura bitki taksonomisti Mehtap Öztekin, bitki ressamları eğitmenlerimiz Hülya Korkmaz ve Gülnur Ekşi ile bahçıvanlar Robert Unwin ve Paul Ravenhill katılır. Bu çalışma sonunda ortaya çıkan Türkiye'nin Soğanlı Bitkilerine ait eserler; 2009 yılında Edinburgh'ta "BISCOT" (Botanical Images Scotia) ve 2010 yılında İngiltere'de London Royal Horticultural Society (RHS)'de düzenlenen karma bilimsel sergilerinde yer alır. Tüm bu çalışmalarda, başından sonuna yer alan değerli bitki çizim hocalarımız

sertifikalarını alarak, ülkemizde NGBB başta olmak üzere isteğe bağlı başvurularla katılabileceğiniz, “Bilimsel Bitki Çizimi Kursları”nda ders vermeye başlar.

“Botanikten Sanata” sergisinin danışmanı Hülya Korkmaz Hanım’ı kısaca tanıyalım isterim.

“Botanikten Sanata” sergimizin danışmanı ve tüm katılan ressamın değerli eğitmeni Hülya Korkmaz, ülkemizdeki Bilimsel Çizim tarihinin 2004 yılından bugüne, yüksek başarı ve sabırla çalışmalarının bir diğer sonucu olan sergimiz, geniş kapsamıyla ülkemiz için bir ilktir. Tarihi bir adımdır. Hülya Korkmaz, Çalı Burdur doğumludur. Lisansını Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü’nde 2001-2005 yılları arasında okumuş ve ikincilikle mezun olmuştur. Yüksek Lisansını İstanbul’da Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Grafik Tasarım Bölümü’nde, Tezli Yüksek Lisans olarak 2011-2013 yılları arasında tamamlamıştır. Doğa sevgisini bir yaşam biçimi olarak seçmiş olan eğitmenimiz Hülya Korkmaz Çalı’nın aldığı uluslararası ödülleri sizlerle paylaşmak isterim: Tarihsel süreç içinde söz ettiğim 2009 yılı “BISCOT” (Botanical images Scotia) adındaki Uluslararası Bilimsel Bitki Resim Yarışması’nda “Silver” gümüş madalya, 2010 yılında İngiltere’de London Royal Horticultural Society (RHS)’nin düzenlediği uluslararası Bilimsel Bitki Yarışması’nda “Silver Gilt” (Gümüş yaldızlı) madalya ve 2010 yılında İtalya Lucca da “Murabilia 2010 Botalia Exhibition” kapsamında düzenlenen uluslararası karma Bilimsel Bitki Resim Yarışması’nda “Silver Gilt” (gümüş yaldızlı) madalyaları kazanmıştır. Ülkemizde de teşekkür ve başarı belgeleri almış, biyoloji kongrelerinde sergiler açmış, birçok makalede illustrasyonları gerçekleştirmiş, çeşitli projelerde eğitmenlik, Güney Amerika Şili Yağmur Ormanları Bitki Türleri kitabında bitki ressamı, Resimli Türkiye Florası Projesi 1. Cilt sanat editörlüğü, Z Dergisi “Bitki Ressamlığı” tema editörlüğü, PTT’den gelen istek üzerine, PTT Anma Pulu Koleksiyonu’na “Kaktüsler“ konulu resim çalışmaları ve ayrıca genel koleksiyon pul çalışmalarında Yengeçler ile Kabakgiller familyasını resmetmiştir. Çok sayıda yayınlar, projeler, sergilerde başarı ile çalışmış, sürekli üretmiş, Bilimsel Resim Çizimi konusunda katkı sağlamıştır. Bütün bu çalışmaların yanında ülkemize en önemli katkılarından biri, yetiştirdiği bitki ressamlarıdır. İçlerinden yepyeni Bilimsel Bitki Öğretmenleri çıkmış ve konularında ders vermeye başlamıştır. Bugün Resimli Türkiye Florasında Bitki Ressamı olarak başarı ile çalışan öğrencileri vardır. Klasik Türk Sanatları Vakfında Bilimsel Resim Çizimi dersini, eğitim ve proje olarak iki ayrı sınıfta vermektedir. Ayrıca kişisel atölyesinde dersleri sürdürmektedir. Biret Bitki Ressamları Topluluğu İstanbul Eğitim Birimi sorumlusudur.

Babam ile nasıl tanıştığınızı öğrenebilir miyiz Sevgili Bahar Hanım?

Sevgili Rengigül Hanım, sizinle tanışmadan önce değerli babanız Prof. Dr. Faik Yaltırık ile tanıştım diyebilirim. “Diyebilirim” diyorum çünkü elini sıkıp teşekkür etmek kısmet olmadı. Kendilerine yaşamımın her anında müteşekkirim. Doğaya olan ilgim 1994 – 1995 yıllarında katıldığım doğa yürüyüşleriyle başladı. Birden ağaçların isimlerini bilmediğimi, güzelim çiçekleri tanımadığımı fark ettim. Kendime “Doğa Okur-yazarı” olacak kadar doğanın dilini öğrenme sözü verdim. Hiç Türkçe kitap yoktu. Beyoğlu’nda Pandora Kitapevi açılmıştı. Orada buluyor veya dışardan getirtmelerini rica ediyordum. Yabancı kaynaklar olduğu için ülkemizin bitkilerine kısmen yetersiz kalıyordu. Bir gün

İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi'ne giderek ağaçlar hakkında kitap almak istediği söyledim. "Dendroloji" ile tanıştım. Birinin yazarları Prof. Dr. Faik Yaltırık ve Doç. Dr. Asuman Efe idi. Diğer iki cilt Dendroloji Ders Kitabı yazarı Prof. Dr. Faik Yaltırık. İstanbul Park ve Bahçelerinin ağaçlarını, fidanlıkları, sokakları öğrenmek için dolaşıyordum. Emirgan Korusu'nda bir ağacın türünden emin olmak için başvurduğum yetkili "Tarih Boyunca İstanbul'un Park Bahçe ve Korular Egzotik Ağaç Ve Çalıları" kitabı İSFALT'ta satılıyor, dedi. Kitabı satın aldığımda yüzüme geniş bir gülümseme yayıldı. Yazarları Prof. Dr. Faik Yaltırık, Prof. Dr. Asuman Efe, Doç. Dr. Adnan Uzun. Çok değerli bir kitap ve çok emek verilmiş. İstanbul Park ve Bahçelerinin ölçekli sadeleştirilmiş haritaları ve üzerinde numaralar. Her numara oradaki ağaç veya çalılış betimliyor. Yan sayfada ise Lâtince adları. Ondan sonra bu üç kitapla doğada daha sağlam adımlar atmaya başladım. Değerli Prof. Dr. Faik Yaltırık Hoca'yı o kadar iyi tanıyordum ki halen daha şükran borçlu olduğumu hissediyor, rahmetle anıyorum .

Değerli Rengigül Hanım, sizinle de tanışmam şöyle olmuştu: Kıymetli Ali Nihat Gökyiğit, duayen meslektaşım olarak, TEMA ve NGBB başta olmak üzere sayısız himayesinde bulunan çalışmalar ve bugün yine fedakârca desteği ile ülkemize kazandırmaya çalıştığı "Resimli Türkiye Florası" ile şükran duyduğumuz benzersiz bir doğa tutkunu. 2017 yılında Sayın Prof. Dr. Tuna Ekim, Sayın Gökyiğit'in doğum günü için bir armağan kitabı hazırlığına başladı. Hasbelkader bu kitapta kendilerine kısa bir şükran yazım yer aldı. NGBB'de doğum gününü kutlamak üzere yapılan toplantı herkesin samimi, sevgi ve saygı duyguları arasında kitabını almasıyla sona erdi. Toplantı sonrası kendisi ile bu mucize botanik bahçesi NGBB için, hayallerimin ötesi gerçekleşen çalışmaları paylaşmak, duygularımı anlatıp tekrar teşekkür etmek istedim. Konuşmam sona erdiğinde yanında oturan beni dikkatle dinleyen hoş ve güler yüzlü hanım kendini tanıttığında inanmadım. Rahmetli ve değerli hocamız Prof. Dr. Faik Yaltırık'ın sevgili kızları Rengigül Ural ile göz gözeydik! Güzel bir günde iki değerli insan yan yanyanıydı. Sonra kendisini sosyal medya paylaşımlarında bulunduğu www.rebooksarts.com'dan ilgiyle ve sevgiyle izlemeye okumaya, öğrenmeye devam ettim.

Bahar Bilgen'in www.baharca.com'unu sizden okumak güzel olur diye düşünüyorum.

Doğaya duyduğum aslında aşk ! Fakat çaresizim. Onu tanımak için birkaç beyninizin daha olması hatta yedekleri gerek. Hiçbirini bırakıp diğerine yoğunlaşmak da istemiyorum. Ağaçlara olan ilgim sonra çalılara kaydı. Onlara kuşlar kondu, çiçeklere kelebekler. Mantarlarda adeta misellerin izlerini sürdüm. 28 yıldır doğada okur-yazar olacak kadar doğanın dilini öğrenmeye çalıştım. Bu arada çok güzel çizimlerle bezeli yabancı kitaplara bakıyordum. Fotoğraf değil hepsi çizimlerdi. Bitki çizimlerinde ayırım noktalarını gösteren bir kitap da elime geçince çizimin detay ifade gücünü kavradım. Kitap ve internet eksikliği ile başlayan doğadaki yaşamım yabancı kitaplardaki çizimler ile Türkiye Resimli Florasına küçük de olsa bir katkı olması için Bilimsel Bitki Ressamı olmaya doğru beni sürükledi. 2013 yılında sevgili Işık Güner'in NGBB'deki kursuna, 2014 yılından sonra da sevgili Hülya Korkmaz Çalı'nın kurslarına katılarak Klasik Türk Sanatları Vakfı'ndan 2016'da mezun olup sertifikamı aldım. Resimli Türkiye Florası ressamı olmak için başvuruda bulundum ve kabul edildim. Üç adet Herbaryum örneğinden çalışılmış çizimimi bitirdim. Onaylandı ve teslim ettim. Böylece sadece doğa okur-yazarı değil çizeri de olmak, bir nebze katkı koymak belki daha fazlasını, Resimli Türkiye Florasına şükran borcu olarak düşünüyorum.

Bitkilere başlıyorsunuz 11 cilt Dr. Davis'in başkanlığında yayınlanan, ilk İngilizce Türkiye Florası, kelebeklere başlıyorsunuz, 3 Alman öğretim üyesinin, üç büyük ciltlik Almanca "Die Tagfalter der

Türkei” Türkiye’nin kelebekleri kitabı, kuşlara başlıyorsunuz Collins Bird Guide. Birden durup dünyada ülkenizin yerini sorguluyorsunuz. Yabancı dilde Orkide Mantar kitapları, bitki kitapları dolu. 2002’de kuş kitabı çevirisiyle kuşlara başladım. Bugün birçok kuş kitabı çıkıyor. Türkiye’de kuş gözlemciliği bu kitapla ve internet erişimi ile arttı. Bugün kitapların itici gücü her konuda yadsınamaz bir gerçek.

Dünyada “Bitki Krallıkları ve Alt Bitki Krallıkları” ile kuş gözlemini birleştirerek sadece doğa gezileri yapıyorum. Savanlar, çöller, yağmur ormanları, taygalar, kuru ormanlar, yüksek stepler yükseltilerde farklılaşan bitkiler, kendi coğrafyalarındaki canlı dengeleri ve çeşitliliği çok etkileyici.

Doğadan sürekli öğrenmeyi seviyorum ve öğrenirken duyduğum hayranlıkla da besleniyorum sanırım.

Doğa aşkı ile resmeden sanatçı kadınlarımız

Bahar Bilgen Hanım’a doğaya, doğaya emek verenlere saygısından ve ilgisinden, azminden dolayı çok teşekkür ederim. Örnek alınmasını diliyorum.

“Türk Tezhip Sanatı’nda her nedense küçüklüğümden beri hayranlıkla seyrettiğim ve etkilendiğim “Şükûfe Tarzı”; minyatür, stilize gül, lâle, sümbül, karanfil, kasımpatı, kimi tek, kimi fiyonklu, kimi vazoda tüm zarâfeti ile güzelliklerini yansıtır doğanın. Belki de çizimlerime ilham vermiş olabilir. Ali Üsküdârî, Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver, Rikkat Kunt, Prof. Dr. Çiçek Derman, Melek Antel ustaların eserlerinde de gözüme çarpar. Edirnekârî’de de kullanılır. Gönlümü anlamak isteyen olursa Ali Üsküdârî’nin eserlerine bakmaları yeterli olabilir. Tıpkı şakayık, “art nouveau flower” çizimler gibi.” İfadelerimin geçtiği Rengigül e-kitabımın satır araları ile röportajımızda adı geçen, geçmeyen aramızdan ayrılan nice kıymetli hocalarımızın ruhları şad olsun. Yaşayan Nihat Bey Amca, Adil Abi gibi kıymetli büyüklerimize de sağlıklar diliyorum.

Geleceğe kaynak olacak değerdeki bu kıymetli röportajımız, RE Books Arts Kitaplığı İnceleme-Araştırma ve Röportaj bölümüne kayıtlı olacak ve gelecek kuşaklara da kayıtlı bir belge olarak aktarılacak. Bu yöntemim şu açıdan da önemli; tüm röportajlar birleştiğinde çok kıymetli bir sosyal tarihi de geniş yelpazede yansıtmış olacak. Baş öğretmenimiz, kurucumuz Atatürk’e saygısı ile Bahar Bilgen Hanım’a çok teşekkür ediyorum. “Botanikten Sanata” sergilerinin çoğalması dileğiyle, sergideki her ressamı, hocalarını, destek verenleri gönülden kutluyorum.